

Η Θεσσαλονίκη ως πρότυπο αντιγραφής για τους Σλάβους λόγω των αγίων της!

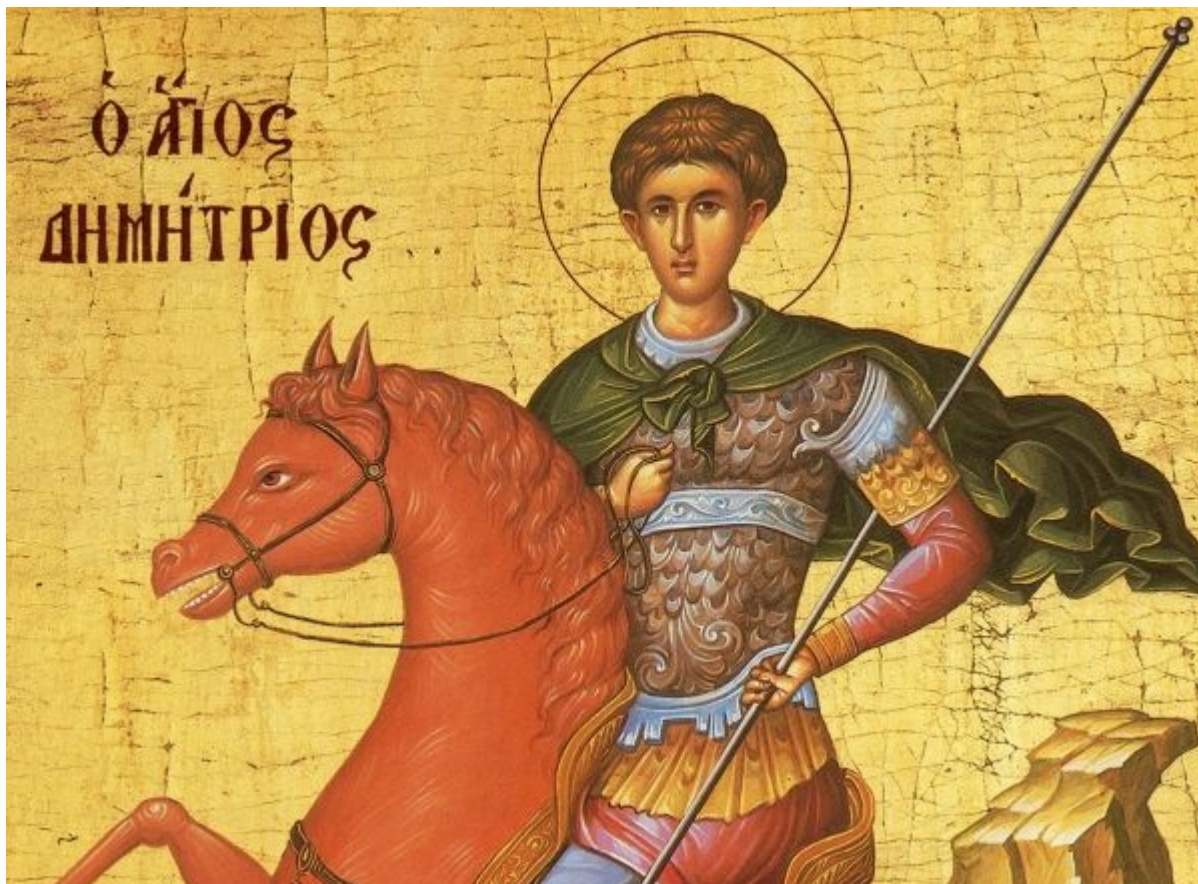
Πολιτισμός / Πολιτισμική κληρονομιά

Κωνσταντίνος Βόγδανος, ΜΑ Θεολογίας

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/2aZdqZp>]

Ήταν συνεπώς αδύνατο, για τη νοοτροπία των Σλάβων, να αγνοήσουν το γεγονός πως οι κάτοικοι μιλούσαν για έναν άγιο, που καβαλάρης στο άλογό του περιφερόταν πάνω στα τείχη της πόλης και απέκρουε τις επιθέσεις τους. Και βέβαια θα είχαν ακούσει για τον τεράστιο σε όγκο και λαμπρότητα ναό του και την απέραντη τιμή που του απέδιδαν οι Θεσσαλονικείς, σε όλες τις περιστάσεις της ζωής τους: Στρατιωτικές, πολιτικές, πνευματικές. Αναμφίβολα, μια αμφίδρομη επικοινωνία άρχισε να λαμβάνει χώρα, όχι μόνο έξω από τα τείχη της πόλης αλλά και μέσα στην ίδια την πόλη, στην αγορά της αλλά και στις εκκλησίες και στα μοναστήρια της.

Έτσι, ύστερα από 200 χρόνια, όταν ο Αυτοκράτορας Μιχαήλ ο Γ΄ κάλεσε τους Κύριλλο και Μεθόδιο για να τους αναθέσει τη μεγάλη αποστολή τους, ήταν κοινός τόπος η μεγάλη εξοικείωση των Θεσσαλονικέων με τους Σλάβους. Οι δυο αδελφοί, μάλιστα, παισιώθηκαν για την αποστολή τους από Σλάβους μαθητές της περιοχής. Η ισχυρή και απόρθητη Θεσσαλονίκη δεν αποτελούσε πια αντικείμενο πολιορκίας αλλά πρότυπο αντιγραφής και έγινε εμφανής στους Σλάβους η σχέση της πόλης και η εξάρτησή της με τον προστάτη της Άγιο Δημήτριο. Οι ίδιοι πια μιλούσαν για την «ένδοξη» Θεσσαλονίκη, της οποίας η ασφάλεια είναι ο άγιος τον οποίον σέβονται και τιμούν. Η εικόνα της μεταφέρθηκε πειστικά μέσα από τα λατρευτικά κείμενα και με αφορμή την πανήγυρη του αγίου, δημιούργησε μια ιδεώδη παράστασή της, ως πόλης-πρότυπο του βυζαντινού χριστιανικού κόσμου που μεγαλουργεί και δοξάζεται μαζί του. Αυτή η εικόνα της πόλης έγινε ακόμα πιο ιερή, όταν θα καθιερώθηκε πλέον ως η πατρίδα των δυο μεγαλύτερων αγίων του σλαβικού κόσμου, του Κύριλλου και του Μεθόδιου. [3]

Ιστορική καμπή στις σχέσεις των Σέρβων με το Άγιο Όρος αλλά και τη Θεσσαλονίκη στάθηκε η ανέγερση της Σερβικής Μονής Χιλανδαρίου. Η σημαντική γεωγραφική θέση της Θεσσαλονίκης μεταξύ Σερβίας και Αγίου Όρους συντέλεσε στη διεύρυνση των σχέσεων της σερβικής μονής με την πόλη. Ο άγιος Σάββας επισκέφθηκε την πόλη της Θεσσαλονίκης κι εδώ έλαβε το αξίωμα του

αρχιμανδρίτη (1200). Τότε ίδρυσε στη Θεσσαλονίκη το μετόχιο του αγίου Γεωργίου, το οποίο έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στις σχέσεις μεταξύ Θεσσαλονίκης και Χιλανδαρίου. Επιστρέφοντας στη Θεσσαλονίκη το 1219 από τη Νίκαια ως αρχιεπίσκοπος πια, παρέμεινε επί μακρόν στη Θεσσαλονίκη, αντιγράφοντας με τη βοήθεια συνεργατών του, στη Μονή Φιλοκάλου, νομοκανονικά βιβλία που ήταν απαραίτητα στην νεοϊδρυθείσα Σερβική Εκκλησία[4]. Κατά πάσα πιθανότητα, μ' αυτήν την ευκαιρία έφερε μαζί του στη Σερβία και καλλιτέχνες από τη Θεσσαλονίκη, οι οποίοι τοιχογράφησαν το καθολικό της Μονής Ζίτσα, που αποτέλεσε την πρώτη έδρα της Αρχιεπισκοπής της Σερβίας, γεγονός που θα εξετάσουμε αργότερα.

Από το έτος 1224 η Θεσσαλονίκη γίνεται πρωτεύουσα του κράτους της Ηπείρου με το οποίο οι Σέρβοι διατηρούσαν ήδη καλές σχέσεις. Η πόλη αυτή την εποχή ήταν το σπουδαιότερο καλλιτεχνικό κέντρο των Βαλκανίων και γι' αυτό ασκούσε επίδραση στην τέχνη των γειτονικών κρατών, τόσο της Σερβίας όσο και της Βουλγαρίας[5].

Οι σχέσεις της Θεσσαλονίκης με τη Σερβία συνεχίστηκαν και μετά τη μάχη στην Κλοκοτνίτσα (1230), στα χρόνια του Μανουήλ Κομνηνού (1230-1237), του Ιωάννη Κομνηνού (1237-1244) και του Δημητρίου Κομνηνού (1244 - 1246). Οι εντατικές σχέσεις της Θεσσαλονίκης με τη Σερβία συνεχίστηκαν και αργότερα, ιδιαίτερα χάρη στους Χιλανδαρινούς. Φανερή ήταν η επίδραση και της ελληνικής λογοτεχνίας, της αφιερωμένης στον Άγιο Δημήτριο κι αυτό απεικονίζεται χαρακτηριστικά στον Βίο του Αγίου Συμεών, γραμμένος από τον Στέφανο τον Πρωτοστεφή.

[Συνεχίζεται]

[3]Ιωάννης Ταρνανίδης, *Το σλαβικό είδωλο της πόλης του Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης. Αφιέρωμα στη μνήμη του Σωτήρη Κίτσα*, Θεσσαλονίκη: Ελληνική Εταιρεία Σλαβικών Μελετών- University Studio Press, 2001, σ. 597-614

[4] Ιωάννης Ταρνανίδης, *Ιστορία της Σερβικής Εκκλησίας*, Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη, χ.χ, σ.44

[5] Georg Ostrogorsky, *Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους*, 3 τ. Αθήνα: Ιστορικές Εκδόσεις Στέφανος Βασιλόπουλος, 1978

<http://bitly.com/2b5DMJf>